

ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Χριστιανική Γραμματεία Ι

Ενότητα 1-Α5: Αποστολικοί Πατέρες

Αναστάσιος Γ. Μαράς, Δρ Θ.
Πρόγραμμα Ιερατικών Σπουδών

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Σκοποί ενότητας

- Ανάδειξη των Πατέρων της Εκκλησίας και το έργο τους.

Περιεχόμενα ενότητας 1/2

- Αποστολικοί Πατέρες.
- Διδαχή των Αποστόλων.
- Παπίας Ιεραπόλεως (περίπου 140).
- Επιστολή Βαρνάβα (τέλη 1^{ου} αι.).
- Πολύκαρπος Σμύρνης (82-168).
- Κλήμης Ρώμης.

Περιεχόμενα ενότητας 2/2

- Β΄ Επιστολή Κλήμη Ρώμης.
- Ερμάς (περίπου 90-140).

Αποστολικοί Πατέρες 1/2

- Αποστολικούς Πατέρες ονομάζουμε τους χριστιανούς συγγραφείς του 1^{ου} -2^{ου} αιώνα οι οποίοι ήταν μαθητές των Αποστόλων ή μαθητές των μαθητών των Αποστόλων. Αυτοί είναι: ο άγνωστος συγγραφέας της Διδαχής των Αποστόλων, ο εξίσου άγνωστος συγγραφέας της Επιστολής Βαρνάβα, ο Κλήμης Ρώμης, ο Ερμάς, ο Πολύκαρπος Σμύρνης, ο Ιγνάτιος Αντιοχείας ή Θεοφόρος, ο Παπίας Ιεραπόλεως και ο άγνωστος συγγραφέας της ψευδεπίγραφης Β' προς Κορινθίους η οποία λανθασμένα αποδόθηκε στον Κλήμη Ρώμης.

Αποστολικοί Πατέρες 2/2

- Μοναρχικό (Συρία, Μ. Ασία) και πρεσβυτεριακό (Ελλάδα, Ιταλία) σύστημα διοίκησης της Εκκλησίας.
- Πατήρ, πάπας: συνώνυμα.
- Πατέρας: τιμητικός τίτλος για τους χριστιανούς ηγέτες της παλαιάς εποχής, οι οποίοι διακρίθηκαν για: α. αγιότητα βίου, β. ορθόδοξη διδασκαλία, γ. Υψηλή ποιότητα συγγραμμάτων.
- Πρώτα κείμενα: περιστασιακά έργα ή μέσα επικοινωνίας μεταξύ των Εκκλησιών.
- Περιέχουν το πνεύμα, τον παλμό, δηλαδή τη ζωή των πρώτων χριστιανικών κοινοτήτων.

Διδαχή των Αποστόλων 1/2

- Ανακαλύφθηκε το 1883 από τον Φιλόθεο Βρυέννιο.
- Χωρίζεται σε 4 τμήματα (1 & 4 55 μ.Χ.).
- Γύρω στο 100 σε ένα ενιαίο κείμενο από άγνωστο συγγραφέα.

Α΄: Οι δυο οδοί (κειμ.).

Α΄: παράθεση μεγάλου καταλόγου αρετών, είχε ήδη σχηματισθεί κύκλος τελειότερων Χριστιανών.

Β΄: Διατάξεις για βάπτισμα, προσευχή, νηστεία, Θεία Ευχαριστία.

Διδαχή των Αποστόλων 2/2

- Βάπτισμα: τριαδικός τύπος, κατάδυση σε ρέων ύδωρ.
- Ευχαριστία: ευλογία ποτηρίου, μετά άρτου, τρεις ευχές.
- Β΄: θέσπιση νηστείας Τετάρτης και Παρασκευής, απαγγελία Κυριακής προσευχής τρεις φορές τη μέρα.
- Γ΄: Οδηγίες για απομονωμένες κοινότητες.
- Περί περιοδευόντων προφητών (κειμ.).
- Δ΄ Περί εσχάτων: σύντομα η έλευση του Κυρίου.

Παπίας Ιεραπόλεως (περίπου 140)

- Άγνωστο αν ήταν επίσκοπος Ιεραπόλεως.
- Λογίων Κυριακῶν ἐξηγήσεις.
- Εκθέτει τα περιστατικά συγγραφής των ευαγγελίων Μάρκου και Λουκά.
- Στοιχεία από την άγραφη παράδοση για παραβολές και τη ζωή του Χριστού και των Αποστόλων.
- Ερμηνευτικά σχόλια σε εδάφια της Π. και Κ. Διαθήκης .
- Μυθική περιγραφή των εσχάτων.
- Δίνει ιδιαίτερη σημασία στην προφορική παράδοση.
- Αμφιλεγόμενες αναφορές από τον Ευσέβιο Καισαρείας.

Επιστολή Βαρνάβα (τέλη 1^{ου} αι.)1/2

- Κατάργηση ιουδαϊκού τελετουργικού νόμου.
- Για τους εκλεκτούς η τέλεια χριστιανική γνώση.
- 3 κύρια αγαθά απορρέουν από το έργο του Κυρίου: Ελπίδα ζωής αρχή πίστης, δικαιοσύνη κρίσης, αγάπη-μαρτυρία έργων.
- Νόμος: αλληγορία για τα μέλλοντα.

Επιστολή Βαρνάβα (τέλη 1^{ου} αι.)2/2

- Εντολή περιτομής σε 318 οικογένειες του Αβραάμ, 318=ΤΙΗ', Τ=σταυρός ΙΗ=Ιησούς Χριστός στο σταυρό.
- Αργία Σαββάτου=ανάπαυση την 7^η χιλ 2ας παρουσίας.
- Τελετουργικός νόμος=λίθινος ναός, →πνευματικός ναός.
- Κεφ. 18-20 δυο οδοί, αυτοτελές τμήμα προστέθηκε τον 2^ο αι.

Πολύκαρπος Σμύρνης (82-168)1/2

- Totius Asiae princeps, (Ιερώνυμος).
- Ηγέτης της Εκκλησίας της δυτικής Μ. Ασίας.
- Επεισόδιο με Μαρκίωνα (κειμ.).
- Το 155 στη Ρώμη για το θέμα του εορτασμού του Πάσχα.

Πολύκαρπος Σμύρνης (82-168)2/2

- Δια πυράς μαρτύριο.
- Προς Φιλιππησίους επιστολή.
- Κεφ. 13-14 σημείωμα, που έστειλε μαζί με αντίγραφα επιστολών του Ιγνατίου Αντιοχείας.
- Κεφ. 1-12: ιδιαίτερη επιστολή, η οποία επικεντρώνεται σε ηθικά και πρακτικά ζητήματα.

Κλήμης Ρώμης 1/3

- Συνεργάτης του Απ. Παύλου; Εξάδελφος του αυτοκράτορα Δομιτιανού (Φλάβιος Κλήμης); Ιουδαίος; Εθνικός;
- Καλός γνώστης Π.Δ. και στωικής φιλοσοφίας.
- Φανταστικές οι πληροφορίες από τα Κλημέντια.
- Επίσκοπος Ρώμης 92-101.

Κλήμης Ρώμης 2/3

- Διωγμός Δομιτιανού –ταραχές στην Κόρινθο.
- Επιστολή Προς Κορινθίους 96 μ.Χ.

1^ο Θέμα: Ειρηνική, ευσεβής και αρμονική, άλλοτε, η χριστιανική Κόρινθος.

2^ο Θέμα: Αρμονική η λειτουργία της κτίσης (στωικός χαρακτήρας), τίποτα δεν εκφεύγει από την θεία τάξη.

Κλήμης Ρώμης 3/3

- Το σύνολο των αρετών συγκροτεί έναν χριστιανικό ανθρωπισμό.
- Η Εκκλησία εύχεται ακόμα και για τους πολιτικούς άρχοντες οι οποίοι τη διώκουν.
- Ύμνος αγάπης (κειμ.).
- Εκκλησία: εικόνες σώματος και στρατεύματος (κειμ.).
- Υποταγή στη γνώμη της ολότητας.
- Ο Χριστός στάλθηκε από το Θεό και οι Απόστολοι έλαβαν εντολή από το Χριστό να εγκαταστήσουν μόνιμους λειτουργούς.

Β΄ Επιστολή Κλήμη Ρώμης 1/2

- Ψευδεπίγραφο κείμενο.
- Ομιλία του 2^{ου} αι.
- Χριστιανική με κάποιο γνωστικό χρωματισμό.
- Όσο ταπεινότερη γνώμη έχει κάποιος για το Χριστό, τόσο λιγότερα θα πρέπει να ελπίζει ότι θα κερδίσει στη μέλλουσα ζωή.

Β΄ Επιστολή Κλήμη Ρώμης 2/2

- Χριστός: Θεός και κριτής όλων.
- Οι Χριστιανοί πάροικοι στον κόσμο, πρόβατα ανάμεσα σε λύκους, αθλητές αγωνιζόμενοι.
- Ανταμοιβή στους ουρανούς.

Ερμάς (περίπου 90-140) 1/2

- Δούλος της πλούσιας Ρόδης, απελεύθερος, πλούσιος έμπορος, φτωχός (διωγμός), γεωργός στην καμπανία οδό.
- Προφήτης μετανοίας, αισιόδοξος: Το κατόντημά του οφείλεται στον ίδιο και τους οικείους του.
- Ποιμήν: 5 οράσεις, 12 εντολές, 10 παραβολές (100-130).
- Οράσεις: εμφάνιση της Ρόδης και της Εκκλησίας, θηρίου που μιλά για διωγμούς και θλίψεις, Σημασία της αμαρτίας. Άγγελος μετανοίας με μορφή ποιμένος.
- Εντολές: ηθικά παραγγέλματα, πίστη, φόβος, διψυχία.

Ερμάς (περίπου 90-140) 2/2

- Παραβολές: Ιτιά-κλαδιά, πύργος, ουράνια πρόσωπα.
- Ηθικολογία: κατάλογος αρετών & κακιών, 2 οδοί, ελαστικός.
- Πλούτος: εμπόδιο για την ηθική τελείωση.
- Δυάδα (Θεός Πνεύμα), ενανθρώπιση Πνεύματος- Υιός.
- Ρόδη: Σίβυλλα-Αινείας, Δάντης–Βεατρίκη, Βοσκός-Μοσχούλα.
- Τέλος Ενότητας 1-Α5 Αποστολικοί Πατέρες.

Τέλος ενότητας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

